

Glas za veznik

Leto I - Št. 120

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 2 liri

TRST, sreda 7. novembra 1945

UREADNISTVO: Via S. Felice 5 - Telefon št. 98554 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (airina ena kolona): trgovski L. 7, mrtvaški L. 18 (osmrtnice L. 36), objave L. 9, finančni in pravni glasi L. 12. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 12. Davek bi vstetil. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S. P. I. Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4), Rokopisov ne vračamo.

Pretirano poenostavljanje

Nekatere izmed najbolj nevarnih zlorab in zavajanj, ki jih srečujemo v povojnem življenju in v političnem novinarstvu, se pojavljajo v vedno večji meri v Juljski krajini. To je del tistega, katere bi za prav tako lahko nazvali del "boleznih zmag".

Najbolj nevarna zloraba te vrste je posploševanje nazivov, katere hočejo nekateri obesiti na vrat svojim političnim nasprotnikom. V zadnjih dneh smo videli v Trstu, da ljudi, ki niso razpoloženi za Jugoslavijo, enostavno označujejo za gaiste, ljudi, ki v dobri veri in iz pravega rodoljubja razobejajo italijansko zlastavo, nazivajo ekvadrirane, vse to z zelo ustvilno in napihljivo propagandno sofiстикo in z uporabljanjem obrabljanih gesel. Zelo lahko in enostavno je v oči, kar je polno politične historije, nazivati svojo nasprotnika z imeni, ki so zelo nepriljubljena. Gotovo razumejo pametnejši ljudje v vsej Juljski krajini, da s tem, če nekdo zavame stališče, ki je nekolično Italiji, ni še fašist. To je zelo nevarno, ker pomeni otročje poenostavljanje stvari.

Prav tako ni na mestu, da demonstrant, ki iz iskrenega prepričanja veruje v jugoslovanske pravice na to ozemlje, označi kdor koli za izpirjenca, orožje neke tajne družbe ali razbojnika, ki je pridil iz hribov. Gotovo je močno različen narodnostnim in političnim strankam in tej pokrajini prijeti politične manifestacije in izdati svoja stališča, ne da bi ponikali celo uprskanje na raven umazane politične gonje.

Naslednja izmed teh zlorab je naravnost identično posnemanje, kot je bilo jasno povedano v poročilih tukajšnjih listov, prvih dni fašističnega nastopa pred desetletji. To je tista zagrižena želja onemogočiti od oblasti dovoljena zborovanja svojih političnih nasprotnikov in trgati njihove zastave. Naj vsakdo komu razume enkrat in za vselej, da v Juljski krajini v področju A, ima vsakdo pravico razobejati zastave svoje države, mesta ali pokrajine. Razobejanje zastav v mejah, ki jih je predpisala Zaveznika vojaška uprava, je popolnoma zakonito in kot tako ima pravico na popolno zaščito političnih oblasti.

Tretja zloraba je uporaba najrazličnejših oblik istega gesla za določeni namen. Človek bi opravičeno mogel upati, da se bodo napredne ideje in toliko podčrtavana človeška razumnost lahko izognile uporabi takih stvari. Uporaba takih krivihvih gesel postaja vedno bolj dolgočasna in neučinkovita, posebno če takino opite vodijo skupine izvedenih ali "polizvedenih" hujšakov, ki so jih za to priliko poslali v mesto. Popolnoma brez vsakega naska je za tiste skupine ljudi, ki so bile v zadnjih tistih mesecih tako rade volje pripravljene uporabljati nasilje, ki mu dajejo visoko zveneče nazive in demokratična imena, da grede spriti ali preko tega in delajo obraze utajene nedolžnosti, ki končno ugotovijo, da se stvari razvijajo popolnoma po njihovi želji. Zavezniki oblasti so tukaj kot pooblaščenec, ki mora skrbeti za red in mir, dokler ne bodo Zdrženi narodi odločili o usodi te pokrajine. Kakor smo že prej večkrat rekli na tem mestu, Zdrženi narodi in britanski narodi, posebno pa njihovi vojski, se niso borili na vseh koncih zemeljske oble, britanski prebivalstvo pa ni prenašalo tri in pol leta zračnega bombardiranja za to, da bi dovolilo obnovo nacističnih in fašističnih metod po drugi strani in bolj zvenečimi imeni.

UNRRA prevzame upravo begunskih taborišč na Bavarskem

Bad Tois, 7. novembra. General Lucian Truscott je v ponedeljek sporočil, da je UNRRA prevzela notranjo upravo 212 begunskih taborišč na Bavarskem. V taboriščih živi preko 248.000 zaveznikiških državljanov. General Clay je izjavil, da bo vojaška UNRRA, ki je obremenjena z upravo, nadzorna in preskrbovanjem, svzami in prevozi za taborišča.

Tretja armada bo odbrala upravo samo v šestih taboriščih. Pod njenim nadzorstvom je bilo preko štiri milijone beguncev, ki so rožnali po Evropi.

Sovjetske čete izpraznjujejo Češkoslovaško

7. novembra. Za so sovjetske čete izpraznjujejo Češkoslovaško. Čete bodo končane v dv.

OBLETNICA OKTOBRSEKE REVOLUCIJE Molotovljev govor pred Vrhovnim sovjetom

Atomska bomba ne sme ostati tajnost - Za podporo demokratičnim balkanskim vladam - Vojni delež Sovjetske zveze

Moskva, 7. novembra. Dopisnik «United Press» je včeraj javil, da bo na predvečer 28. obletnice oktobrske revolucije iz Kremlja govoril Stalin, ki se je za to priliko zdrav in zagorel vrnil s kratkega oddiha. Ki ga je preizvel na Krimu. Porocali so, da bo Stalin ob tej priliki podal pregled dogodkov zadnjih let in podčrtal glavne smernice bodoče sovjetske politike.

Namesto najavljenega Stalinovega govora je v proslavo revolucije pred moskovskim sovjetom govoril komisar za zunanje zadeve Molotov.

O atomski bombi

V svojem obširnem govoru je Molotov med drugim upravljal vsakemu poizkusu izvajanja pravice nad atomsko bombo. Izjavil je, da to novo orožje ne sme ostati tajno. Dodal je, da atrenjenje po zaščiti miru nima ničesar skupnega s politiko močnega oboroževanja velesil.

Uporaba atomske bombe je pokazala svojo uničevalno silo. Atomsko silo pa še niso preizkusili kot učinkovitega sredstva za propedičenje napadov ali za zaščito miru.

V sedanj dobi ne smejo obetajati tajnosti, ki bi bile izključno last ene države ali skupin držav.

Po zadržitju, da je Rdeča armada osvobodila Evropo nemškega jarma, je Molotov rekel, da je Sovjetska zveza vstopila v vojno proti Japonski zaradi varnosti na Daljnem Vzhodu.

Nadzorstvo nad Japonsko

Utrjevanje zmage na Pacifiku je zdaj v korist vseh demokratičnih narodov. Zato je razumljivo, kakšno važnost polaga Sovjetska zveza na razgovore z zavezniki o ustanovitvi nadzorstva po zaveznikiških narodih, da se bodo izvajali predajni pogoji Japonske.

O nadzorstvu nad Japonsko se ni prišlo do nobenega sporazuma. Toda Sovjetska zveza upa, da se bodo vse države, ki ljubijo mir, zavdale potrebe po uditvi zmage.

Churchill o laburistični politiki

Vodja konservativne stranke Winston Churchill je postal običnemu svetu v Bormleyu poslanico, s katero je podprl pet dopolnilnih volitev v občinski svet kandidaturo Harolda MacMillana, tajnika predsednika zaveznikiškega nadzorstvenega sveta za Italijo. Churchill je v tej poslanici napadel laburistično vladno čelo, da ne ne leti dovolj resno na njegove politične vprašanje Velike Britanije, pred vsem pa stanovanijskega vprašanja.

Britansko odposlanstvo v Jugoslaviji

London, 7. novembra. V teku ponedeljskih razprav v zbornici o britanskih odposlanecih, ki potujejo v Jugoslavijo, kjer bodo prisostvovali volitvam, je konservativci Geoffrey Nicholson izjavil, da ustvarja skupina, ki je namenjena v Jugoslavijo v njenem najtežjem času, vيدا, da potuje po naročilu britanskega parlamenta.

Podtajnik Hector McNeil je izjavil, da britanska vlada ne prevzema nobene odgovornosti in tem odposlanecem ni poverila nobene posebne naloge. Dodal je, da se vlada ne zanima niti za povabilo, ki so ga odposlanec prejeli, niti za njihovo delovanje in za stroške potovanja.

Zastopnik grofjice Lancaster John Hyd je v svojem odgovoru na nekaj vprašanje v spodnji zbornici dejal, da britanska vlada na jugoslovanske volitve ne bo poslala odposlancev. O volitvah pa bo natančno obvestil britanski veleposlanik. Dodal je, da so poslanci odšli v Jugoslavijo in povabilo jugoslovanske vlade, ne pa kot parlamentarno odposlanstvo.

Po poročilih iz Beograda je britansko odposlanstvo, v katerem je dvanaest poslanec in ki ga vodi laburist K. Zilliacus, v ponedeljek z letalom prispelo v Zagreb. Od tam je nadaljevalo pot v Beograd. Odposlanec bodo gostje ministrskega sveta in bodo med volitvami ostali v jugoslovanski prestolnici.

Proslava rdeče revolucije v Moskvi se je zaključila brez govora generalisima Stalina. Vse večer ni o omenili niti morebitnega pomnejšega govora.

Preseljevanje v Nemčiji

Sovjetski krogi zanikujejo vest o povratni preselitvi enega milijona oseb, ki so bile izseljene iz zahodnih področij

Berlin, 7. novembra. Z ostrom na vesti, da so sovjetske oblasti izdale po radiu ukaz, da se mora milijon ljudi, ki so jih evakuirali iz zahodne Nemčije, do 5. novembra vrniti, so sovjetski tiskovniki izjavili, da se prišlo do teh vesti zaradi nesporazuma pri pojmovanju povelja. Izjavili so, da se je ukaz oanašal samo na ljudi nemške narodnosti; vendar pa tudi zanje ne velja, da bi se morali vrniti takoj.

Schlafferjeva izjava. V zvezi z gornjimi vestmi je dal ravnatelj urada za begunce na sovjetskem področju Jozer Schlaffer «Reuterjevemu» dopisniku naslednjo izjavo:

«Niti najmanjšega namena nimamo, da bi od danes na jutri preselili velike množice ljudi proti zahodu. Nasprotno želimo, da bi se izvršilo preseljevanje na reden način, za kar dajemo stalno navodila po radiu. Žal so osebe, ki jih imam za filonacistične, razširile nepravilne vesti. Navadno so n. pr. razširili v pokrajini Brandenburg vest, da osebe, ki so se bvale na zahodnem področju, ki pa pred 31. oktobrom niso prišle do meje britanskega področja, potem niso mogle dobiti dovoljenja za prehod. Posledica tega je bila, da je nadomna prišla v Selingenstadt na severnem delu meje neurejena množica 20.000 beguncev. Nikoli nismo izdali odredbe za preseljevanje — je dejal Schlaffer — marveč smo odredili šupanom raznih krajev, naj sestavijo sezname tistih oseb, ki bodo zapustile kraje zapadnih ozemelj; te sezname so šupanji poslali pokrajinskiim aredicem. Na njih podlagi sestavljamo vlade in lahramo begunce tako, da se lahko vozijo po železnici do krajev na meji, ki so najbližji njihovim bivališcem. Z Zdrženimi državami, Veliko Britanijo in Francijo smo se že sporazumeli, da bomo izvršili izmenjavo beguncev po številčnem razmerju. Na ta način se vračajo v svoja bivališča v tem delu Nemčije številne osebe, ki so se izselile v zadnjih dneh vojne. Poskrbeli smo, da odhaja dnevno 17 vlakov, od katerih prevaža vsak približno 1500 oseb.

Težave pri preseljevanju

Vsak dan odhaja 25.000 oseb in ker je beguncev, ki so prišli od zahoda, en milijon, bo za njihovo preselitve potrebnih več tednov.

Schlaffer je rekel, da so osebe, ki čakajo na povratek v zapadno področje razdelili takole: 550.000 v britansko področje, 380.000 v francosko področje ter 5.000 v ameriško. Dodal je, da se mora vsak begunec prijaviti pri šupanu kraja, v katerem prebiva, naznaniti svoj odhod in oddati živilske nakaznice, za kar dobi potrdilo. Skušamo nadzorovati položaj, da a tem prehodno prehajanje ljudi čez mejo ob vsakem času. Ljudje namreč hodijo v eno in drugo smer ter namenjajo za visoke cene prevozna sredstva za prevoz pohištva.

Preseljevanja na zahod in vzhod povzročajo velike zmešnjave. Velike težave nam povzročajo pomanjkljive brošurice vzhod in dejstvo, da naši uradniki ne morejo prekoračiti meje področja, da bi organizirali izmenjavo.

Foieg tega še nadaje prevažamo begunce iz Poljske, na sredo pa se ti prevozi zmanjšujejo. Zdjaj so dosegli dnevni prihodi 8000 do 10.000 potnikov.

Po naših računih je na Poljskem še približno 1.300.000 Nemcev, o katerih pa nam ni znano, če bodo vsi izseljeni.

Madžarski volivni izidi

Budimpešta, 7. novembra. Po doseganju vseh teh stranka malih posestnikov ob priliki nedeljskih volitev na Madžarskem do bila 58% oddanih glasov. Možno je, da bo od odstotek še narasel, ko bodo znani izidi iz vsega področja. Socialni demokrati so dobili 22% glasov, komunisti 14%, ostanek glasov pa pripada drugim manjšim strankam.

Izidi v Budimpešti so naslednji: stranka malih posestnikov 49,7%, socialni demokrati 25,3%, komunisti 14% in ostale stranke 4%. Uradne izide bodo objavili danes.

Objava italijanskega premirja

Dvanaest točk vojaškega značaja - Politični, gospodarski in finančni pogoji še niso znani Italijanske želje po začasnih mirovni pogodbi

London, 7. novembra. Včeraj so istosčasno v Rimu, Washingtonu in Londonu objavili pogoje premirja, ki jih je Italija podpisala 12. septembra 1943.

Vsebinske točke

- 1) Takojšnja ustanovitve sovravnosti s strani italijanskih oboroženih sil.
- 2) Italija mora storiti vse, kar je mogoče, da prepreči Nemčiji, da bi se posluževala njenege ozemlja ter sredstev, ki bi jih lahko uporabili proti Zdrženim narodom.
- 3) Vse ustjetike in interniranice Zdrženih narodov je treba takoj izročiti zaveznikiškemu vrhovnemu poveljniku. Nobenega izmed njih ne smejo niti zdaj niti pozneje poslati v Nemčijo.
- 4) Italijansko brodnje in letalstvo se mora takoj zbrati na krajih, ki jih bo določil zaveznikiški vrhovni poveljnik; po njegovih navodilih bo razoroženo.
- 5) Zaveznikiški vrhovni poveljnik lahko zaseje italijansko trgovsko mornarico in z njo raspolaga, v kolikor bo to potrebno vojski in mornarici.
- 6) Zaveznikom se mora takoj predati Korzika ter italijansko oto-

Pozdrav ob vrnitvi

Ameriški general Jonathan M. Wainwright (na levi) objema svojo ženo po štiriinšest letih, katero je prebil na bojišču in v ujetništvu na Daljnem Vzhodu. Nalčnik njegovega glavnega stana, general Lewis C. Beebe, prav tako pozdravlja svojo ženo. Oba generala sta bila ujeta pri predaji otočja Corregidora v Manitskem zalivu na Filipinih meseca maja 1942.

PRVO ZASEDANJE francoske ustavodajne skupščine

Formalna ostavka de Gaulle

Pariz, 7. novembra. Včeraj se je prvič sestalo nad 500 novozvoljenih poslancev francoske ustavodajne skupščine. Pred njo stoji mnogo važnih nalog.

Ena izmed prvih nalog je sprejemanje ostavke generala De Gaulle in njegove začasne vlade, ki je skupno z začasno narodno posvetovalno skupščino upravljala Francijo od dneva osvoboditve.

Kot je bilo pričakovati, je general De Gaulle v piamu, ki ga je naslovljeno na ustavodajno skupščino, na včeršnjem prvem zasedanju kot predsednik začasne vlade Francije podal formalno ostavko. Pred pričetkom zasedanja je imel v Bourbonški palači razgovor z začasnim predsednikom in ališkim odposlancom Tuttolijem. Tuttolij je izjavil, da je mnenja, da bo skupščina ponovno izvolila De Gaulle.

V Negotinju so začeli z deli za obnovo muzeja «Hajduk Veljko», ki je bil ustanovljen leta 1934. Muzej je bil ustanovljen po zasebni pobudi in ni bil pristopen širši javnosti. Muzej ima štiri oddelke: predgodovinski, numizmatični, etnografskega in prirodopisni. Razen tega ima bogato zbirko rokopišov, časopisov in knjig, ki so bile napisane in natiskane v Ti-močki krajini.

V Dolnji Beli Reki, 20 km od Zajedara, so napeljali elektriko. Člani elektrostrane zadrage in kmetje so postavili vse silo in so v enem mesecu dokončali vse napeljave od Grilata do Bele Reke v dolžini šest kilometrov. Ko je na vasi zagorela prva žarnica, so priredili narodno slavnost.

Predsednik vlade Bone in Hercegovine Rodoljub Colaković je na tiskovni konferenci članikarjem orisal obnovo države, ki se vrši v delih. Med določene uspehe je treba po ministri izjaviti vneti povpraševati v Bosni in obnovi kmečkih hiš.

Zaveznikiške sodne oblasti v Nemčiji so z zadovoljstvom sprejele odklop glavnega sveta britanskih odvetnikov, ki pravi, da britanski odvetniki ne marajo braniti vojnih zločincev. Predvidevajo, da bodo tudi vlade Sovjetske zveze, Francije in Zdrženih držav priporočile svojim odvetnikom, naj ne spreje-

Ameriška pojasnila

Iz uradnih krogov posmemamo, da pogoji premirja z Italijo in ostali dokumenti zaradi vojaške varnosti niso bili objavljeni takoj z dnem podpisa. Mussolini in vlada severne Italije bi lahko pogoje premirja, če bi bili objavljeni, kot so zahtevali, v decembru leta 1943, izkoristila.

Zaklenitev objave pogojev premirja po vojni je nastala, kot domnevajo, zaradi dejstva, ker se bili mnenja, da bodo zavezniki kmalu sklenili z Italijo mirovno pogodbo in pa zaradi dejstva, da bi skilepi raznih vprašanj morali biti vključeni v končno mirovno pogodbo. Zaradi tega je bilo mizno, da se zavezniki vlade med seboj posvetujejo.

Britanija ni imela ničesar proti objavi. Uradni krogi pravijo, da zaklenitev objave ni dovedla do razlik v pogledu mirovni pogojev po mnenju ministra Byrnesa in ostalih. Pogoje so smatrali kot trole, v kolikor so se nanašali na mirovne pogoje z italijanskega vidika, toda skupni boj je dal Italijanom pravico do milihskih pogojev od onih, ki so predvideni v brezspojnih pred-

Italijanske sile, ki so sodelovale v bojih proti Nemcem, so nudile priložnostno oporo. Italijani so seletli se aktivneje sodelovale v vojni in niti ne številne čete, toda zavezniki poveljstvo ni moglo sprejeti italijanske ponudbe, ker je primanjkovalo opreme. Medtem ko so pogoji za sklenitev mirovne pogodbe bili še neodločeni, so se vedno razpravljali ter bili mnenja, da bo možno oblikovati mirovne pogoje s končno mirovno pogodbo.

Sedanja zaveznika uprava v Italiji ostaja iz bivše zaveznikiške nadzorstvene komisije, t. j. zaveznikiške komisije in posvetovalne komisije, katere namen je dajati nasvete v političnih vprašanjih.

Od italijanske vlade niso zahtevali izročitve vojnih zločincev, toda Italijani so si sami naredili nalogo, da rešijo to zadevo.

Številno vojnih zločincev je zelo veliko. Zavezniki so prepričani, da je storila italijanska vlada vse, kar je bilo v njeni moči, da obsodi italijanske vojne zločince in izpolni mirovne pogoje.

Vprašanje monarhije ne more biti rešeno prej, dokler ne bo vzpostavljen red po vsej državi. Priprave za sklicanje ustavodajne skupščine napredujejo.

«Associated Press» poroča, da je Jackson včeraj prvič nadzoroval pravosodno palačo, kjer je obiskal sodno dvorano, prostore za sodnike, klop za priče, kakor tudi v dvorani nameščenih mikrofonov.

Imel so tudi «skunjos», ker bo razprava v štirih jezikih.

«Associated Press» poroča, da bodo verjetno na pričetku razprave ortalil iz seznama 24 obtožencev ime Martina Bormanna, ker domnevajo, da je umrl.

«Reuters» poroča, da so zdravnik obiskal Rudolf Hessa in magnaeta težke nemške industrije Alfreda Kruppa. Hessa so preiskali psihiatra, kjer sta dva zdravnik izkazila dvom o njegovem zdravstvenem stanju, Kruppa pa so obiskali, da bi se prepričali o njegovem splošnem zdravstvenem stanju.

«Reuters» tudi poroča, da je mednarodno sodišče za vojne zločince poslalo zdravniško komisijo v Salzgurg, kjer je Krupp navezan na posteljo zaradi delne kapi, ki ga je sedela.

Cetudi proti temu dvema ne bi mogli razpravljati, bodo ajune izpovedi uporabili proti drugim obtožencem. Če bo iz zdravniškega poročila izhajalo, da je Hessova slabost dokazana, sodnega procesa proti njemu ne bodo razveljavili, dokler se točlici Zdrženih držav, Velike Britanije in Sovjetske zveze ne bodo strinjali, da je dokaz o njegovi slabosti neispodbiden.

Proces v Nürnbergu

Branici zahtevajo preložitve razprave

Nürnberg, 7. novembra. V Nürnbergu predvidevajo, da je bivši nemški zunanji minister von Ribbentrop pripravil spretno obrambo in da želi stopiti pred sodnike brez zagovornika. Opisujejo ga kot najbolj bojevitega izmed vseh obtožencev. Ni izključeno, da bo predlagal priče iz raznih držav, med njimi tudi iz zaveznikiških. Na tej razpravi pričakujejo senzacionalne dogodke.

Zaveznikiške sodne oblasti v Nemčiji so z zadovoljstvom sprejele odklop glavnega sveta britanskih odvetnikov, ki pravi, da britanski odvetniki ne marajo braniti vojnih zločincev. Predvidevajo, da bodo tudi vlade Sovjetske zveze, Francije in Zdrženih držav priporočile svojim odvetnikom, naj ne spreje-

Ostodj podpredsednika češkoslovaške vlade

London, 7. novembra. «Associated Press» poroča po praškem radiu, da je predsednik Benes odobril ostavko predsednika češkoslovaške narodne skupščine Josefa Dávida v svojstvu ministrskega podpredsednika.

Na ruševinah Nemčije

Berlin danes in jutri — Hitlerjevo pismo o napovedi vojne Sovjetski zvezi — Nemške izgube doma in na bojiščih — Voditelj volkodlakov ujet — Nemčija za Nemce — Vaške straže kot zaščita pred ropajočimi begunci

Iz poročil različnih novinarjev v Berlinu je razvidno, da je Berlin najbolj porušeno mesto v Evropi, saj so se v njem vodili boji, potem ko je bil nekaj mesecev cilj mnogih anglo-ameriških zravnih napadov. Namen teh napadov je bil mehanično uničiti vojaško opremo. Hitler slom Nemčije, ki je za mnoge grtel popolnoma nepričakovano, je dokaz, kako upravičeno so bile napovedi, da je Berlin za Nemce najljubši in v trsto vojne strategije.

Toda kljub temu prihajajo poročila, da do Berlina mnogo prej začeli rane, ki jih je dobil v tej vojni, kot bi mogli pričakovati posebnosti, ki ne poznajo nemške delavnosti in smisla za organizirano delo pri graditvi.

Tako piše n. pr. Reuterjev dopisnik iz Berlina v svojem članku »Berlin danes in jutri naslednje zanimite vrstice o današnjem položaju v nemškem glavnem mestu in o njegovi prihodnosti:

»Po mnenju mnogih vojakov, o katerih sem se več mesecev sprejel na nemškem glavnem mestu do Berlina, ki je zdaj mesto polno ruševin, kužnih bolezni in lakote, takoj prihodno pomlad začel z veliko naglico in poletom z obnovitvijo, kot bi mogli pričakovati posebnosti, ki ne poznajo nemške delavnosti in smisla za organizirano delo pri graditvi.

»Člani zdravniške službe so prepričani, da se bo Berlin spet dosegel na nogo pred prihajajočo zimo 1946-47, če do prestal letošnjo zimo brez poraznih posledic za zdravje svojih.

Kaj Nemce danes žalosti

Nemci so naši sovražniki in bodo to še precej časa ostali. Njihova politična filozofija in ozračje, v katerem so bili usojeni, sta sovražna vsemu, kar mi poznamo. Zdal jim ni šal zato, kar so vrli svet v krabo vojno, ker so uničili skoro celo generacijo Evropevcov in ruskih, počigali ter ropali po vsej Evropi, temveč zato, ker so vojno izgubili.

Iz pisma ameriškega vojaškega zdravnikarja tedniku »Yonka«.

ga prebivalstva. Tudi če bodo nastale epidemije bolezni, kar bo zelo verjetno zaradi velikega dotoka beguncev iz zahodnih pokrajin, ki prinašajo s seboj klice najrazličnejših bolezni, bodo vendar razmere prihodnje pomladi mnogo boljše, saj so bodo hitile obroke nekoliko zvišali in ti ne bodo ostali tako zelo nizki kot doslej.

»Mesta zdaj ni več mogoče spoznati tistemu, ki ga je videl, ko so Sovjeti pred meseci mesto zasedli ter našli kup ruševin po vseh ulicah. Glavne ulice so še popolnoma očistiš ruševin in tudi manjše ulice so začeli čistiti. Vse bombne luknje so že zasuli. Če opeke so zložili na kope drugo na drugo po velikosti in vrsti, za njimi pa so spravili zdrobljene kose, ki jih bodo mogli še uporabiti pri zidavi novih hiš ali popravilu deloma porušenihi poslopij.

»Predvidevajo, da do obnavljanja Berlina trajalo najmanj 20 let, da pa bo zaključeno v isteslet letih prav gotovo. Podreti nameravajo razne ostankе zidov, ki so ostali v središču mesta. Istotako nameravajo nakopiti ostanke ruševin in napraviti umetne gripe, da jim ne bodo odostali neporabnega materiala. Vendar so znani še postopki, ki jih uporabljajo posebno v južni Italiji, po katerih s majhno primerno opremo in cemenom pod pritiskom izdelujejo iz ruševin novo opeko. Pri tem postopku, ki je zelo enostaven in hiter, pripravljajo kakršen koli prenos, ker najdajo surovino na licu mesta, drugih snovi pa ni vedilo treba. Verjetno je, da bodo praktični Nemci kaj hitro uporabili italijanske izkušnje ter se poslužili te proizvodnje opek za zidavo novih poslopij. Tako bodo kupi ruševin počasi zopet izginiti in se spremeni v stane, kar so nekdanji bili.

»Obnovitveni načrt za mesto Berlin se nanasa trenutno na središče mesta v okolici kanclerske palače, ki je bila precej prizadeta, tako da je od zunaj ni mogoče spoznati. A vendar jo bo mogoče obnoviti, ker stoji na prostoru, ki je zelo primeren za središče mesta. Obnoviti bodo tudi vse gradilne predmete in v vsakem sgradih trgovsko središče, ki je zaradi razsejanosti Berlina nujno potrebno, če se hočejo v bodočnosti Berlinčani izogniti dolgi poti za nakupe v mestno središče. Zaenkrat pa Berlinčane najbolj skrbi prehrana in kurivo za letošnje zimo.

»Današnje prebivalstvo Berlina je mešanica najrazličnejših ljudi. Na cestah vidite mnogo dobro obloženih žensk, toda vsaka dvajseta je pokrita s čunjami, ima zatečene noge in odoten pogled; znaki bolezni in velikega trpljenja, ki so jih te žene, večnoma begunke, morale pretrpeti v prvih mesecih zasedbe, ko so delale iz svojih rodnih krajev v področju, ki so jih zasedle anglo-ameriške čete, kjer so končno našle mir. Zelo majhno je število moških; cenijo, da pride na douzset letna komada edena.

»Berlin je mesto, kjer je treba za vsako stvar čakati v dolgih vrstah, so živila, časopise itd. Zelo je razširila tudi črna borza, posebno okoli

palače državne kanclerija. Ko so vojaški oddelki vseh zaveznikih vojsk naredili enkrat pregled vseh hrabrorjancev, so našli pri njih najrazličnejše vrste vojaškega blaga. Med hrabrorjanci so našli znatno število sovjetskih vojakov; med njimi enkrat celo 27 častnikov sovjetske vojske. Prodajali in trgovali so z najrazličnejšimi stvarmi od cigarete do bencina.

»Možne ekspozicije še danes pretrajajo mesto, kadar inženirji razstreljujejo z dinamitom postopka, ki jih je treba podreti. Hite, ki jih nameravajo popraviti, ogradijo in popravijo, v kolikor je to potrebno.

»Vsem mestu so stražniki nove nemške policije, ki so zelo elegantni v svojih novih oblekah in celadah. Častniki nove nemške policije imajo obleke, škornje in kape, ki so podobne tistim, ki so jih nosili častniki v 1. svet. vojski.

»Presekati vozeli»

Newyorskli tisti objavljajo zbirko pism, ki sta si jih ob izvestnih važnih trenutkih izmenjala vojda nemškega Rajha, Adolf Hitler in vojda italijanskega naroda, Benito Mussolini.

Cetudi nobena agencija, ki je objavljala vsebino teh pism, ne jamči za njihovo pristnost, vendar vse molčijo o viru, iz katerega so jih dobili.

Prvo pismo, ki so ga objavili, je bilo pisano v Turinu na dan napada na Sovjetsko zvezo — dne 22. junija 1941. Obravnava vprašanje, da Hitler naziva najvažnejša odločitve vojne bitke.

V pismu, ki ni — da je enkrat pomembno — noben uradni vir, podaja Hitler pregled o razvoju vojne do dne, ko je bilo pismo napisano. Pravi, da poskus na Kreti, t. j. izkrcanje čet, ki so jih prepeljali s letali, kaže, da bi bilo za uspešno izkrcanje na Kreti potrebno sadnje nemško letalov.

Hitler dalje navaja, da so medtem poslali Sovjeti na svojo zahodno mejo vse razpoložljive sile. Zato bi bil v zelo veliki nevarnosti tudi v primeru uspešne invazije, ker bi ostal na celini z zmanjšanim letalstvom.

V svojem pismu govori tudi o upanju, ki so ga Angleži gojili za sporazum s Sovjetsko zvezo. Omejuje tudi, da so se zvečale politične vojne materiala iz Združenih držav v Sovjetsko zvezo kot nevtralno delo. Zato ima za potrebno, da pošlje čete na zahodno bojišče. Zaradi tega sem se po dolgem premišljanju odločil presekatli vozel, preden bo prepozno.

Nemške izgube

Prav različne so cenitve nemških izgub v tej vojni. Nekatere se zelo razlikujejo. Tako so nemški uradni viri navajali da je samo pri anglo-ameriškem zravnem napadu na Dresden izgubilo življenje okoli 130.000 prebivalcev. Takšne trditve so bile gotovo pretirane ter so imele propagandistični značaj.

Britanski ministri predsednik Clement Attlee je izjavil pred dnevi, da znaajo nemške vojne izgube v milijone mrtvih in 3 milijone in štiristo tisoč stalno nesposobnih. Zaenkrat je ni bilo mogoče ugotoviti števila pogrebnih.

Dalje je ministri predsednik izjavil, da po podatkih iz nemških uradnih virov manjše nemške izgube do med vojnimi prebivalstvom zaradi letalskih napadov od 1. oktobra 1940 do konca januarja 1945 približno 250.000 ljudi. Dodajalo, da je bilo posebej med 1. februarja in 8. marca 1945 ubitih še sto tisoč ljudi. Ranjenih je bilo v času od oktobra 1940 do januarja 1945 pri različnih napadih približno 430.000 prebivalcev. Kolikšne so bile žrtve civilnega prebivalstva pri vojni operacijah na nemškem ozemlju ni bilo zaenkrat mogoče ugotoviti.

»Volkodlakli« grozilo»

Po volkodlacih uparitanov in različnih podobnih organizacij, ki se borijo v zaledju bojne črte proti zasedbenim četam, so neposredno pred nemškimi zidovnimi ustanovitvi ljud Nemci posebno ustanovo »narodnega odporiškega gibanja za osvoboditev«. Do poslednjega časa ni bilo nobenih vesti o resnejših nemških ali letavah, ki bi jih Nemci povzročali zaveznikom zasedbenim četam. Občasne vesti so prihajale samo iz obmejnih krajev, kjer po ušah znakov, pr oboli za trenja z drugimi obmejnimi narodi, kot za odpor proti zavezniki čet.

Kedi. Tako so poročali iz poljskih obmejnih krajev in iz Sudetov na Češkoslovaškem o malenkostnih izgredivih.

Zdalj prihaja poročila iz okolice Luneburga, da so na nekem posestvu v bližini mesta aretirali organizatorja gibanja volkodlakov in bližnjega voditelja oddelka »Hitlerjugenda«, po imenu Hansa Collinga. Ko je britanska policija vdrila na njegovo kmetijo, je našla Collinga, ki je imel pri sebi trih steklenih čice strupa in je prebral listine, ki so vsebovale navodila za organizacijo in delo gibanja volkodlakov. Lastnika kmetije Jurija Eicka, ki se je upiral, je policija ustrelila.

Poslednje poročilo generala Eisenhowerja, katero je podal pred nedavnim predsedniku Trumanu, vsebuje opozorilo, da bi v primeru, če se trenutno stanje brezposelnosti in pomanjkanja v Nemčiji v kratkem ne izboljša, moglo priti do odločilnega odpora nemškega prebival-

IZ SLOVENIJE

Poziv za udeležbo pri volitvah 11. novembra so izdali tudi primorski Slovenci. V pozivu pravijo, da bodo Jugoslovanci z glasovanjem za Ljudsko fronto Jugoslavije priborili primorskim Slovincem svobodo. Kdor bi se vzdržal glasovanja ali vrzel kroglic v prazno škrinjico, bi oboje primorske Slovence na ponovno trpljenje pod tujim jarmom. Takšen proglas so med drugimi podpisali: Bevk France, književnik, Birsa Josip, odvetnik, Čok Ivan, odvetnik, Čermelj Lavo, profesor, Ferfolja Josip, odvetnik, Fornazarić Slavko, človekni, Franko Igor, zobozdravnik, Jakonič France, zdravnik, Jelenc Zorko, profesor, Juvančič Ivan, profesor, Kosovel dr. Jože, profesor, Kraigher Boris, tehnik, Kukanja dr. Angel, Marušič dr. France, zdravnik, Medvedec Peter, zdravnik, Ples Leopold, gostilničar, Fuc Boris, odvetnik, Regent Ivan, novinar, Sardo Dorče, zobozdravnik, Štoka Franc, delavec, Tončič Franc, odvetnik, in drugi.

Po uredbi narodne vlade Slovenije ima izključno pravico nakupevali presežke krompirja država ustanova »Navoda«. Neposredni nakup potrošnikov pri pridelovalcih je prepovedan. Cena krompirja je din 3 pri pridelovalcu, din 4 v drobni prodaji.

Kovance po 5, 2 in 1 dinarjev bodo kovali iz zlitine cinka in drugih kovin, kakor so kovanci po 50 par, ki so že v prometu.

Službeni predstavniki narodnih sodnikov okrajnih sodišč znaajo 3500-5000 dinarjev (11.500 do 16.500 lir po uradnem tečaju), narodnih sodnikov okrajnega sodišča 4000-5500 dinarjev (13.200 do 18.150 lir) in vrhovnega sodišča 5000-6000 dinarjev (16.500 do 19.800 lir). Deklaracija za vsakega otroka do 18 let znaša 175 din. Položajne doklade predsednika okrajnega sodišča 400 din, okrajnega sodišča 100 din in vrhovnega sodišča 800 din mesečno. Podpredsednikom pripada polovica. Dopusti znašajo do 30 leta starosti 14 dni, od 30 do 60 let tri tedne, preko 60 let mesečno dni na leto.

V času od 20. do 26.10. je urad za notranjo varnost kaznoval v upravnem postopku 19 avtomobilistov in 44 kolezarjev zaradi nepravilne vožnje in 4 osebe zaradi nedostojnega vedenja.

Prevoze blaga po načrtu je uvedla železniška uprava. Podjetja, ustanove in zasebniki, ki nameravajo izvršiti prevoz blaga po železnici, morajo predložiti prijavo komercialnem oddelku neposredno ali preko postaje do 5. v mesecu za prihodnji mesec. To pomeni, da morajo predložiti prijavo za prevoze dni decembra, če do 5. novembra. V prijavi mora biti navedeno ime in natančen naslov posiljalca in prejemnika, vrsta blaga, količina, teža in tonah, komadi, število in vrsta potrebnih železniskih vozov, nakladalna in namembna postaja in event, predarski in socialni nemški zlom same postaja pot. Tako nameravajo uvedti red v železnice prevoze in zmanjšati veliko pomanjkanje vozov.

Mariborsko sodišče je obsodilo zaradi prikrivanja blaga lekarnarja Albanca Petra na 10.000 dinarjev globe, bančnega uradnika iz Poljanj, Kranjca Marjana, na 7000 dinarjev, mesarje Aleša Otvaliča na 1500 dinarjev, Laha Ivana na 1500 din, Pavliča Viktorja na 1000 dinarjev, Smedoja Valentinca na 800 dinarjev in Serbec Maksa na 400 dinarjev. Zaradi prikrivanja tobaka Gojčiča Milana iz Bjele na 50 dni odvzema svobode in 1000 dinarjev globe.

V znamenju volitev so bila v nedeljo 4. novembra številna zborovanja, da bi se volitvi odzvali glasovanju za edino vladno leto Ljudske fronte. V ljubljanskem okrožju je bilo napovedanih 24, v celjskem 11, v novomeškem 21, v mariborskem 12 zborovanj.

Narodna vlada Slovenije je pooblastila ministra za gradnje, da dvigne pri Državni hipotekarni banki kot posojilo 40 milijonov dinarjev za popravilo porušenihi in pokškodovanihi poslopj na ozemlju Slovenije.

Novo tajno gibanje »Deutschland für Deutsche«

Cetudi je zunanji videz Nemčije precej miren, vendar poroka neki Reuterjev dopisnik, da vedajo novo nemško policijo, da bo mogla pomagati britanski vojaški policiji in predstavnikom javne varnosti v boju zoper novo nemško tajno organizacijo, ki je verjetno stopila na mesto uradne nacistične organizacije »Volkodlakov«.

Delovanje tega tajnega gibanja, ki si je nadelo ime »Deutschland für Deutsche«, je v glavnem v tem, da napada posamezne zaveznike vojake, krađe, napeljuje jeklene čice preko avtomobilskih cest, kjer se ne vozi noben Nemec, ker ti nimajo avtomobilov, kvari telefonske in brozajne naprave, širi zavezniki zasedbeni uprvi sovražne vesti itd., skraka dela vse to, kar so zavezniki pet let učili podjarmljene narode Evrope in Azije. Po mnenju Reuterjevega dopisnika ima to gibanje prav neznanu zaslonbo v mestih, mnogo večjo pa na deželi. Dopisnik misli, da je to v zvezi z dobro rejnimi kmeti, ki v nasprotju s mestnimi delavci ne razumejo, da je mogoče preprečiti popoln gospodarski in socialni nemški zlom same prisotnosti zaveznikih čet. Pozablja pa pri tem, da je bilo podobno tudi v deželah, katere so med vojno zasedli Nemci. Tudi tam so razna odprtniška gibanja delovala predvsem na deželi, kjer so pri kmetih jemala živila za prehrano, v gospodarstvu in poljih pa našli skrivališča za zasedovalce.

Glavni stan britanske armade na Renu je obljubil naslednjo izjavo o delovanju tajnega gibanja v Nemčiji:

»Najboljša skrb Nemcev je današnes v oskrbi prehrano, ki je potrebna za preživljanje in prihodnji zml. Ako v simekih mesecih teh sredstev ne bo na razpolago v zadostni meri, ni izključeno, da bodo razni elementi, med katerimi so tudi nacisti, ki se zdaj potuhnjeno skrivajo, poskusili povzročiti izbruh nezadovoljstva in ustvariti položaj, ki bi v posebej tajno delovanje. Zaradi tega ni mogoče zmanjšati varnostnih ukrepov, ki so v veljavni.

Po nekaj letih zakona lahko mož gleda leno in je sploh ne vidi — čena lahko vidi v moča, ne da bi ga pogledala.

Helen Rowland

Spreten ponarejevalec slik

»Nobena stvar ni tako skrita, da ne bi nekoč postala odkrita.»

Čestokrat se dogodi, da pridejo pri preskavljanju na dan stvari, katerih ni nihče iskal, ko se je začel zanimati za popolnoma druge vrste zadev. Tako je zdaj zelo moderno zasledovanje sodelavcev v sovražnikom, pod katerim trenutno razumevamo samo še nacistične Nemce, odkrilo ponarejevalca slik. Privede pa v postev same tisti izdelavelci, ki niso uspeh pravočasno preiti na stran zmagovalca ter so trmasto ostali pri svojem in se niso hoteli prilagoditi novim gospodarjem.

Ob takih prilikah pridejo na dan tudi zelo nenavadne stvari. Znani nizozemski slikar Hans van Meelchen je bil obtožen sodelovanja v Nemci, ker so nemški nacistični policiji našli njegove slike za vrvede, da jih kupijo. Slikar je pri preskavljanju odkril presenečeni preskovalnim sodnikom, da je avtor nekaterih slik, ki veljajo kot najboljše slike stare nizozemske šole. Zakaj je tako storil, ni znano, mogoče je hotel tako obrazložiti pravi vr svojega prevojanja, ali pa se umakniti jezi svojih manj srečnih tekmecev s tem, da si je napravil drug zločin, za kateri je trenutno kraven nižja kot za prodajanje slik brezimnim nacističnim mogotcem.

Kot dokaz svoje trditve je pokazal oblastem in pričam eno izmed svojih spretno ponarejenih slik.

Dopisnik lista »Daily Telegraph« poroča v zvezi s to novico iz Amsterdama, da je slikar v dveh mesecih ustvaril »pekega santionega mojstra« iz 17. stoletja. Med drugimi primeri je izbral tudi nekdanji Vermeerjevo delo v slovit močvirni barvi, ki je veljala kot skrivnostno in za katero so mislili, da je že stoletja izgubljena. V preteklosti je van Meelchen zaslužil nad milijon funtov šterlingov, ker je prevarljivo umetnostno kritike s slikami, ki jih je izdelal za dela Vermeerja, van Delfta, Franza Halsia in drugih. Med njegove najbolj znane

potvorbe spada »Kristus v Emavasu«, katero je 1936 kupil nemški muzej v Rotterdamu za 125.000 funtov. Takrat so strokovnjaki sodili o tej sliki, da je eno izmed največjih Vermeerjevih del, kar so jih zdaj odkrili. Tako je pregledanje sodelavcev v nacisti odkrilo znamenito potvorbo, ki jo je izvrševal spretni nizozemski slikar.

Raketne bombe - za poizkuse

Ko so Angleži zasedli svoje področje v Nemčiji, so našli okoli 6.000 različnih delov nemškega tajnega orožja, raketnih bomb V2. Nizozemski slikar Hans van Meelchen je bil obtožen sodelovanja v Nemci, ker so nemški nacistični policiji našli njegove slike za vrvede, da jih kupijo. Slikar je pri preskavljanju odkril presenečeni preskovalnim sodnikom, da je avtor nekaterih slik, ki veljajo kot najboljše slike stare nizozemske šole. Zakaj je tako storil, ni znano, mogoče je hotel tako obrazložiti pravi vr svojega prevojanja, ali pa se umakniti jezi svojih manj srečnih tekmecev s tem, da si je napravil drug zločin, za kateri je trenutno kraven nižja kot za prodajanje slik brezimnim nacističnim mogotcem.

Kot dokaz svoje trditve je pokazal oblastem in pričam eno izmed svojih spretno ponarejenih slik.

Dve raketni bombi, veliki kot drevo, sta z velikim truščem in hrupom vzleteli v zrak in padli 250 km daleč v morje. Prva je zgrabila cilj za 5 km, druga pa za 10 km.

Poizkuse za raketnimi bombami so v Nemčiji delali že deset let. Hitler je čakal, da jih bodo napolnili z atomskimi razstrelivom, ki so ga mislili iznajti. Atomске bombe pa ni mogoče dočakati; zaradi tega je ukazal, naj raketne bombe rapolnijo z navadnim razstrelivom. Bombe so bile težke po 800 kg.

Samo 20% bomb, ki so jih Nemci poslali na Anglijo, se ni sprožilo. Ostale pa so prizadale Londonu in drugim angleškimi krajem veliko škodo.

Nemški strokovnjaki za raketne bombe, ki so zdaj vojni ujetniki pravijo, da je raketne bombe mogoče izdelati v Evropi v Ameriko. Ščamsna pa jih bo mogoče pošiljati tudi okoli sveta. Če bi bilo mogoče brzino raketnih bomb pripristiku zmanjšati, bi lahko z njimi poslali blago in potnike v 15 minutah iz Evrope v Ameriko.

TRST GORICA

Za hrvatsko šolo

Na ponovno željo stariev hrvatske narodnosti za otvoritev razredov v hrvatskim učnim jezikom, vabimo starše hrvatskih otrok, da iste prijaviijo med 11. in 12. uro v slovenskem šolskem nadzorništvu ulica Duca D'Aosta 4/II. Prijave bomo sprejemali do 15. novembra.

Slovensko šolsko nadzorništvu

Seja občinskega sveta

Prihodnja seja občinskega sveta bo prihodnjo sredo 14. novembra.

Otvoritev borze

Tržišna borza, ki so jo zapeli 27. aprila tega leta, so v ponedeljek spet odprli in izročili njenemu namenu. Tako je tržiščkim gospodarstvom, ki so bili do zdaj navezani na borzo v Milanu in drugod, spet dana možnost, da bodo v lastnem mestu uporabljali to zelo važno trgovsko ustanovo.

Oglasil prevoznih podjetij

Podjetja, ki opravljajo prevozno službo za potnike, dnevno oglašujejo v krajevih časnikih. Ker skoraj vsi ti prevozniki nimajo dovoljenj od zaveznikih oblasti, je obvestil oddelček za prevoze pri Zavezniki vojaški upravi vse dnevničke, da je treba vse oglaševane prevoznih družb predhodno predložiti temu oddelku, da jih bo odobril.

Obvestilo

Svojei talcev, ki jih je umrtila SS policija v Trstu, so vabjeni na sestanke, ki bo v Trstu, v domu Lučkih delavcev (Casa del Lavoratore Portuale), Piazza Duca degli Abruzzi, v nedeljo 11. novembra ob 10. uri.

Odbor za počastitev padlih talcev

PREHRANA

Svobodna prodaja prekajenih rib. Od danes dalje so v prosti prodaji prekajene ribe in sicer po ceni 98 lir za kg.

Vožnja dovoljenja za avtovozila

»Vsi tisti, ki imajo vozna dovoljenja, a je niso zadostili doletobam ZVU, da zamenjajo stari PERMIT (z gazelo) z novim dovoljenjem, ki nosi začetnice »V. G.«, se morajo nemudoma zgledati pri Avtomobilskem klubu v ulici Sauro št. 26. Stara dovoljenja PERMIT z gazelo niso več veljavna.»

Izpred vojaškega sodišča

Včeraj je bila pred vojaškim sodiščem v Gorici razprava proti 36-letnemu Paolu Schiavu iz Krnlina, obtoženemu prekršitve proglas št. 1 ZVT.

Pri obtožnici so našli 25 oklebrna na meji Juliske krajine, ameriškaniki jopiči, 3000 cigarete, 1 odoje, zavoj filozofa itd. Sodišče ga je obsodilo na 1 mesec zapora.

Obvestilo

Navedene osebe so predložile Komisiji za čiščenje, v Gorici, prošnji za zopetni sprejem v službo. To so Costamagna Antonio, Zanal Enrico in Casasola Giuseppe. Kdor koli bi imel zoper navedene osebe kakšne dodatke, jih mora predložiti v sedmih dneh po objavi tega besedila uradu Komisije za čiščenje v Gorici.

Koncert filodramatičnega orkestra, ki bi moral biti danes zvečer v gledališču Verdi, je iz tehničnih razlogov preložen na prihodnjo sredo 14. novembra.

RADIO

Getretek, 8. novembra

6.30 glasa za dobro jutro; 7.30 poročila v slovenski; 7.30 poročila v italijanski; 10 poročila v Vidma; 12.35 predavanje v slovenski; 12.45 poročila v slovenski; 13.15 poročila v italijanski; 13.30 glasa po željah; 13.45 predavanje; 14. predava večer, kratkivni pregled predavanja; 16. poročila v Vidma; 18.30 obvestila svojcem; 19. ženski ura (slov.); 19.30 pianist Tagliatti; 20. poročila v slovenski; 20.30 poročila v italijanski; 20.30 glasa za delavce; 22.30 vesela glasa; 23. vesti v italijanski; 23.10 vesti v slovenski; 23.20 nočno zabavice.

Dobri vpliv

General Dwight D. Eisenhower je pripravoval Churchhillu, da britanski Tommyji dobro vplivajo na ameriške vojake. Ko je Churchill zaradi tega kar žarel, je naenkrat planil v sobo ameriški vojak: »General, ali si lahko izposodim vaš jeep?« Eisenhower je ohladil Churchillovo veselje s temi besedami: »Ali veste, kaj mislim? Da pred enim letom niti ne bi bil vprašal.»

Glavni urednik: PRIMOŽ B. BRNJK Izdaja A. I. S.

MALI OGLAS

IZ HRVATSKO-SRBSKOG POUČAVANJA TALJANSKI, angleški, francoski jezika, lakom bromz metodami Lingue Straniere, Giulia 41/IV.

62745 C

CARLOS P. ROMULO

PADEC FILIPINOV

Trikrat dnevno smo pošiljali svoje vesti po etru filipinskemu narodu, da bi ga vzpodbujali.

Pogum! In to bilo geslo, ki smo ga v najrazličnejših oblikah ponavljali v naših radijskih oddajah. Poročali smo ljudem v svobodnem svetu, sami pa smo sedeli v zamašnjem predoru, kot ujetniki, ki so stradal, trpel in umirali. Mi lahko držimo naše položaje na Bataanu in Corregidorju — vi pa držite svoje, tako smo govorili Filipincem po radiu!

Vzdžali so in še vedno drže visoko stvar svobode, ki je stvar Združenih držav.

Tako so začeli moji zračni dvočlani s Tokijem, ki so se končali z mojim pobegom iz Corregidorja, ker me Japonci razpisali nagrado, če bi me dobili živlega v roke. Japonski napovedovalce maniliske postaje, katero so že nadzorovali Japonci, je odgovoril na naš poziv v eni uri. Radijska postaja v Tokiju

9.

Američani, ki sta bila Japonca po rodu. Brel sem poročila najprej v angleščini, nato so jih prevajali v japonsko.

Od vsakega začelka vojne so nas japonska letalja zasipavala z letaki in propagandnimi knjižicami. Padale so goste kot snežinke na Manila in na področje. Tudi na Corregidorju smo prejimali takšne poročila. Nekateri so bili naslovljeni osebno na generala MacArthurja.

Da vidite, kako skrbno so Japonci pripravili vojno na Filipine, naj povem, da so letake tiskali ne samo v angleščini in španščini, ampak tudi v dialektih, ki jih govorijo državljani na severu in Jlocanu, v Srednjem in Tagalogu in na jugu v Visajanu. Prav takšno deložnost so pokazale amesne izdelave nove vrste denarja, s katerim so takoj preplavili Filipine. Papirnati denar je bil točno takšen kot filipinski, razlikoval se je samo v tem, da so naziv »filipinski« nadomestili z besedo »japonski«. Bankovce so moralni pripraviti že mnogo prej, preden je japonski odposlanec Kurusu odletel na usodna pogajanja v Washington.

Rad bi vam dal primer naših oddaj za naše rojake, kakršne smo oddajali iz Corregidorja. V tistem

času smo začeli oddajati poročila o japonskih grozodejstvih. Filipinci so poslušali naše oddaje skrivni v kletih, kočah in v hribih. Zapisovali so si naša poročila, jih raznoževali in delili tistim, ki niso imeli prilike, da bi nas poslušali po radiu. Potrebujemo so zelo veliko hrabrosti,